

Nebojme se s dětmi do terénu 2010

Řeka Sázava

Sázava pramení u rybníka Velké Dářko pod Žďárskými vrchy. Teče k JV, u Žďáru nad Sázavou se obrací k Z a tímto směrem se klikatí až ke svému ústí do Vltavy.

Plocha povodí je 4350 km², délka sjížděného úseku je 208 km.

Sázava patří k našim nejnavštěvovanějším řekám. Pod Světlou nad Sázavou je jeden z nejhezčích úseků na našich řekách, peřeje Stvořidla, koryto s velkým množstvím balvanů. Stvořidla jsou sjízdna pouze začátkem sezony nebo po vydatných deštích. Okolní stráně jsou lesnaté, přírodní rezervace.

Na středním toku je tok mírný. Od Ledče nad Sázavou je řeka celoročně sjízdna. Sázava protéká hezkou krajinou kolem hradu Český Šternberk, kláštera v Sázavě, zříceniny Zbořený Kostelec a dalších zajímavostí.

Vodácky nejvyhledávanější úsek je z Týnce nad Sázavou do Pikovic. Tento 16 km dlouhý peřejnatý úsek protéká skalnatým kaňonem s původními trampskými osadami v okolí Medníku. Pod Krhanicemi se údolí zužuje, řečiště je balvanité a tvoří se v něm dlouhé peřeje. Na cestě čeká 8 jezů, většinou sjízdných. Sázava je vhodná pro úplné začátečníky, pro rodiny s dětmi i pro zkušené vodáky.

Sázava je dostupná po silnici i železnici.

Úsek pro začátečníky Čerčany – Týnec nad Sázavou 14,2 km

Úsek pro zkušenější Týnec – Pikovice 15,9 km

Zajímavosti na trase:

Poříčí nad Sázavou - románský kostel sv. Petra a Pavla z přelomu 11. a 12. stol.

Zbořený Kostelec – zřícenina hradu

Týnec nad Sázavou – prohlídka rotundy, městské muzeum. Půjčovna lodí Bisport. Možnost zapůjčení lodí a jízdních kol.

Lešany – prohlídka vojenského technického muzea

Žampach – viadukt Posázavského pacifiku, možno navštívit Jílové – muzeum regionu a těžby zlata, prohlídka štol sv. Josefa, Halířské štol, štol Antonína Paduánského

Zbořený Kostelec: zakladatelem hradu byl pravděpodobně král Václav II., písemně je pak zmiňován až v roce 1342 v souvislosti s Oldřichem Medkem z Valdeka. V 15. století hrad prodělal výraznější přestavby. Hrad byl dobyt a pobořen Jiřím Poděbradským v roce 1467.

V současném areálu nalezneme: příkop s valem, hradby, zbytky brány, paláce, okrouhlou vysunutou věž, zbytky části interiéru severní budovy jádra, baštu.

Některí majitelé: Václav II. jako pravděpodobný zakladatel hradu, Oldřich Medek z Valdeka, Karel IV., loupežný rytíř Kuneš Rozkoš z Dubé, Zdeněk Konopišťský ze Šternberka.

Přírodní rezervace Čížov

Území leží na pravém břehu řeky Sázavy mezi Týncem nad Sázavou a Nespeky proti obci Zbořený Kostelec, cca 2,5 km na severovýchod od Týnce nad Sázavou.

vyhlášeno: 1990

Motivem ochrany je členitý reliéf krajiny s poměrně zachovalými lesními ekosystémy. Větší část území pokrývají listnaté lesy přirozeného charakteru, především květnaté bučiny, na teplejších k jihu obrácených svazích habřiny, místy fragmenty suťového lesa. Území je cenné i výskytem zvláště chráněných druhů rostlin, jako např. okrotice mečolistá (*Cephalanthera longifolia*) nebo

pérovník pštroší (*Matteuccia struthiopteris*). Z četných druhů fauny jsou zde plšák lískový, holub doupňák, výr velký, datel černý, vzácnější druhy kůrovců (např. *Pytiophtorus exculpus*) a červotočů (*Episernus striatellus*)

V lesních porostech jsou zastoupeny četné typy od zakrslých doubrav poblíž skalních stepních lokalit u zříceniny hradu přes bukové doubravy až k roklinové lipové javořině. V inverzní poloze Čakovického potoka je několik výběrových stromů smrku ztepilého, které jsou považovány za pozůstatek autochtonního posázavského smrku.

Týnecký hrad – kolonie netopýra velkého

Při návštěvě týneckého hradu máte jedinečnou možnost seznámit se s jeho pozoruhodnými obyvateli. Předposlední podlaží hradní věže totiž obývá letní kolonie netopýra velkého.

Netopýr velký (latinsky *Myotis myotis*)

je rozšířený v celé jižní a střední Evropě. V České republice se vyskytuje na většině území, především ve středních a nižších polohách, zejména v krasových oblastech a jejich širším okolí. Upřednostňuje krajinu s členitějším a mozaikovitějším terénem.

Je to teplomilný, původně jeskynní druh netopýra. V našich podmínkách, kde jsou však jeskyně příliš chladné, využívá v letním období roku jako úkryt především půdy větších budov (kostelů, zámků, starých škol apod.). Zde vytváří početné kolonie čítající často několik set až tisíc jedinců. Jako zimoviště mu naopak slouží především větší jeskyně, opuštěné štoly a sklepení.

Více než 80% jeho potravy tvoří nelétavé formy hmyzu, např. velcí brouci jako střevlíci, které musí sbírat ze země. Tuto kořist loví v listnatých a smíšených lesích, na jejich okrajích, mezích či čerstvě posečených loukách.

Legislativní ochrana

Podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny je netopýr velký silně ohrožený druh. Je rovněž zařazen v příloze II a IV směrnice č. o stanovištích EU. Pro druhy zařazené v této příloze jsou všechny členské státy Evropské unie povinné vytvořit síť chráněných lokalit, tzv. soustavu **NATURA 2000**. Jednou z lokalit zařazených v tomto seznamu je i věž týneckého hradu. Podle pravidelného sčítání, které zde provádí zoologové z Ochrany fauny ČR již od roku 1992, tvoří zdejší kolonii každoročně přibližně 120 - 150 samic s mláďaty.

Život v kolonii

Samice přilétají do věže během dubna a května a seskupují se do kolonie. Během těchto měsíců dochází v jejich těle k vývoji zárodků.

K porodům mláďat dochází zpravidla na začátku června. Samice rodí pouze jedno mládě, jen výjimečně byla pozorována dvojčata. Mláďata rostou velmi rychle, ve stáří 23 - 27 dnů již začínají létat, postupně se učí se lovit potravu a přibližně 40 den po porodu (tj. cca v půlce července) jsou schopna samostatného života.

Začátkem srpna se začínají samice stěhovat do jiných úkrytů a kolonie se postupně rozpadá. Poslední jedinci opouštějí věž v průběhu září až října.

Zásady bezpečnosti na vodě



Jezy - předem pečlivě prohlédneme, nikdy nejezdíme do blízkosti koruny, vyhneme se jezům, pod nimiž voda tiše mizí a tvoří pouze vývary (jsou nebezpečné).

Náhony a vtoky - vyhneme se všem, které se zdají být v provozu.

Obtížná místa - při každém sjezdu postupujeme rozvážně a opatrně. Zastavení a prohlédnutí těžkého úseku není projev zbabělosti.

Plovací vesty - nezbytná součást výzbroje. Nosíme ji vždy, klidná voda se může velmi rychle změnit v divokou. Při obtížnějších úsecích i helmu.

Jízda ve skupinách - platí zásada, že nikdy na vodu nevyrazíme sami, chce to aspoň dvě lodě. S dětmi jezdíme zásadně ve skupinách. Pro všechny je příjemnější jet v kolektivu a v případě převrnutí je možné rychleji poskytnout pomoc.

Jízda vnitřním obloukem - na tocích, které neznáme či na nepřehledných místech, jedeme pomalejší vodou ve vnitřním oblouku, pokud to terén dovolí. Můžeme tak kdykoliv zastavit a přistát.

Havarijní situace - dostaneme-li se náhle do situace, že jsme těsně před nárazem do balvanu, klády či jiné podobné překážky, vždy loď stočíme tak, abychom narazili přídíl - NIKDY BOKEM!!!! Jinak bychom laminátovou loď mohli snadno přelomit.

Start a přistávání - v jakékoliv vodě vždy vyjíždíme a přistáváme špičkou proti proudu.

Zvrhnutí - Zvrhnout, neboli "udělat" se můžeme vždy, i na klidné hladině. Proto musíme vždy lodní pytle dobře zavázat a přivázat k lodi. A nikdy se nesnažíme loď zpět otočit. Jen ji natočíme špičkou po proudu a pomalu se přibližujeme ke břehu. Pokud se převrhneme na hloubce, doporučuje se ponechat loď dnem vzhůru a dopravit se na místo, kde můžeme loď převrátit, vylít, nasednout a vyrazit dále.

Vážné nebezpečí při nehodě s otevřenou lodí hrozí v případě, že se v jinak nevinných peřejích dostaneme mezi loď a překážku. Této situace je nutné se vyvarovat. Síla, kterou je jakékoliv plavidlo přitlačováno proudem k překážce, je násobena plochou plavidla a zpravidla obrovská. Dalším nebezpečím je zalití lodi vlnami nebo ve šlajsně. Zalitá loď (pokud není zajištěna proti potopení) zpravidla klesá ke dnu, kde je však vláčena proudem a velmi často poničena. I proto je lépe loď převrhnout úplně tak, aby plavala na hladině.

Jak poznáme nebezpečné jezy?

Mohou být kolmé i šikmé. Výška různá od půl metru až do několika metrů. Jedno mají společné - voda pod nimi tiše mizí a nenápadně se s menším nebo větším hlukem vrací zpět pod stěnu jezového tělesa. Když do vody nad jez hodíte suchou větev, bude se dlouhou dobu obracet ve vývaru pod jezem. V neposlední řadě si všimneme délky vývaru, tedy vracející se vody. Pokud přesahuje polovinu délky vaší lodi, je jez určitě nebezpečný.

Odkazy: vodácké informace najdete např. na

www.raft.cz

www.padlo.cz

www.reky.cz

www.horydoly.cz

www.hydromagazin.cz



Půjčovny vodáckého vybavení – např.

www.bisport.cz; www.dronte.cz

Kilometráže řek najdete například na <http://km.webz.cz>